

Nét đẹp mùa Sel Dol-Ta

trong văn hóa đồng bào Khmer Nam Bộ

Giáo viên: Trần Thị Kim Hồng

Hàng năm, đồng bào Khmer thường tổ chức lễ đặt cơm vắt (bos-bai-banh), diễn ra trong nửa tháng (tháng 8 âm lịch) tức tháng Phôt T'rô Bot theo lịch Khmer. Nghi lễ này kết thúc bằng lễ Sen Đôn Ta, một trong 3 lễ lớn trong năm của đồng bào Khmer Nam bộ. Trong đời sống văn hóa tinh thần của đồng bào Khmer Nam Bộ tục bos-bai-banh là lễ xá tội vong nhân của đồng bào Khmer. Lễ đặt cơm vắt của đồng bào Khmer có ý nghĩa giống với lễ Vu Lan của người Kinh. Lễ vừa mang đậm bản sắc văn hóa tín ngưỡng của đồng bào vừa hòa quyện với lễ nghi tôn giáo hệ phái Phật giáo Nam tông Khmer.

Khung cảnh chùa Bang-ton-sa, TP. Cần Thơ (Ảnh: Huyền Trân-lớp 12C2)

Theo lễ nghi tôn giáo của đồng bào Khmer cứ đến tháng 8 âm lịch hàng năm đồng bào Khmer thường luân phiên nhau chia thành nhóm theo từng xóm, ấp đến chùa Khmer tổ chức cúng dường vật thực, tứ vật dụng, nấu cơm nếp... cúng dường chư tăng đang an cư kiết hạ. Lễ đặt cơm nếp vắt bắt đầu từ ngày 16 đến ngày 30

tháng 8 âm lịch với mục đích hồi hướng phước báu đến các bậc hữu ân, thân bằng quyến thuộc đã quá vãng. Từng gia đình mang cơm, thức ăn mặn ngọt, nhang đèn, hoa quả cùng nhau thiết lễ trai tăng cúng dường đến chư tăng. Chư tăng tiếp nhận tụng kinh cầu an và cầu siêu cho những người đã quá vãng hưởng phước lành. Nghi thức là một nét văn hóa tín ngưỡng đặc trưng của đồng bào Phật giáo Nam tông Khmer. Nhằm thể hiện lòng hiếu kính tổ tiên, cũng như góp phần giáo dục tinh thần hướng thiện, sẻ chia với người nghèo và các loài hữu hình, vô hình, từ rạng sáng của ngày mới thì người dân đã mang cơm vắt làm từ xôi cùng chuối, đậu, mè,... và dứa đến chùa để hồi hướng phước báu đến thân nhân những người đã khuất.

Khung cảnh chùa Băng-ton-sa, TP. Cần Thơ (Ảnh: Tuyết Nhi-lớp 12C2)

Sau khi nghe các vị sư tụng kinh, Phật tử thực hiện nghi thức đặt cơm vắt quanh khu vực chánh điện, cầu nguyện cho các vong linh thuộc cõi A-tu-la, Nga quỷ, những linh hồn từng phạm nhiều tội lỗi khi còn sống và bị đọa xuống địa ngục, sớm được siêu thoát, hóa giải nghiệp chướng. Đồng bào tin rằng các linh hồn

không nơi nương tựa sẽ được ra khỏi địa ngục vào ban đêm để đến chùa nhận lễ cúng từ người thân trong đêm và phải trở về địa ngục trước khi mặt trời mọc.

Khung cảnh chùa Hluong Basac Bai Chhau (Ảnh: Hoàng Kiệt-lớp 12C2)

Khung cảnh chùa Pothi Thom Ghvav Pen (Ảnh: Phương Thảo -lớp 12C2)

Nghi thức đặt cơm vắt là biểu hiện sâu sắc tín ngưỡng dân gian và Phật giáo truyền thống, thể hiện lòng thành kính với tổ tiên và các vong linh theo quan niệm của người Khmer Nam Bộ; qua đó không chỉ phản ánh đời sống tâm linh phong phú mà còn góp phần gìn giữ, phát huy bản sắc văn hóa truyền thống trong cộng đồng. Đây là một trong những lễ hội vô cùng ý nghĩa trong đời sống sinh hoạt của đồng bào Khmer. Hiện nay lễ đặt cơm vắt của đồng bào Khmer vẫn giữ nguyên giá trị ý nghĩa sâu sắc về đạo lý “Uống nước nhớ nguồn” của đồng Khmer nói riêng và các dân tộc Việt Nam nói chung.

Khung cảnh chùa Hluong Basac Bai Chhau (Ảnh: Quanh Ý-lớp 12C2)

Giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc là một trong những nhiệm vụ quan trọng của ngành Giáo dục và Đào tạo, đặc biệt là ở các trường phổ thông dân tộc nội trú và bán trú. Việc bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa có hiệu quả sẽ góp phần tạo nên những thành tựu trong phát triển kinh tế-xã hội, văn hóa - giáo dục trở nên phong phú, đa dạng hóa đời sống tinh thần đồng bào các dân tộc, góp phần vào sự phát triển chung của địa phương và của đất nước.